

III МІЖНАРОДНА НАУКОВА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
**ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ: ТЕОРІЯ І
ПРАКТИКА**

III INTERNATIONAL SCIENTIFIC INTERNET CONFERENCE
**TRENDS AND CHALLENGES OF MODERN AGRICULTURAL
SCIENCE: THEORY AND PRACTICE**

м. Київ, 2021

УДК: 631.455.4:633.34:631.582

ВПЛИВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ ТА ПОНЕРЕДНИКІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Центило Л. В., д-р. с.-г. наук, доцент

Шило С. Л., аспірант

E-mail: 2037127@ukr.net, seregashilo@icloud.com

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У світовому землеробстві пшениця озима є однією з трьох стратегічно важливих агропродовольчих культур (пшениця, рис, кукурудза). Тому світова продовольча безпека на пряму залежить від стану розвитку її виробництва. Слід зазначити, що потенціал збільшення урожайності пшениці за сучасних адаптивних технологій впрощування становить 30-50 % до сучасного рівня. Сьогодні гостро стоїть питання розміщення основної зернової культури після якісного попередника, а також оптимізації обробітку ґрунту під пшеницю озиму в умовах зміни клімату. Як наслідок цих змін спостерігається погіршення забезпечення рослин вологою, запаси якої є визначальними для формування агрохімічних, агрофізичних та біологічних властивостей ґрунту в оптимальних параметрах для забезпечення росту і розвитку рослин, а у підсумку і формування високої їх продуктивності. Тому за цих умов актуальним є пошук способів створення оптимальних умов для максимальної реалізації генетичного потенціалу пшениці озимої.

Польові дослідження виконувались в стаціонарному польовому досліді Навчально-науково-інноваційного центру агротехнологій ТОВ «Агрофірма Колос» с. Пустоварівка Сквирського району Київської області упродовж 2019-2021 рр. Досліджуваний ґрунт – чорнозем типовий глибокий крупнопилувато-середньосуглинковий, уміст гумусу 4,5 %, гідролізованого азоту – 184 мг/кг, рухомого фосфору – 233 мг/кг, рухомого калію – 95 мг/кг ґрунту, рН_{сол.} – 6,5, суми поглинених основ - 85-99 %. Схема досліду включала вивчення впливу попередників: 1. Горох (контроль); 2. Ріпак озимий; 3. Соя; 4. Соняшник; 5. Кукурудза на силос. Та основного обробітку ґрунту: Полицевий (оранка на глибину 20-22 см) – контроль; 2. Безполицевий (чизель-глибокорозпушувач на

глибину 20-22 см); 3. Безполицевий (дискування на глибину 12-14 см); 4. Безполицевий (дискування на глибину 6-8 см). Розмір посівної ділянки 250 м², облікової 180 м², повторність досліду чотириразова, розміщення ділянок – рендомізоване.

За результатами досліджень встановлено, що у середньому за 2019-2021 рр., найвищу урожайність (6,39 т/га) пшениці озимої забезпечило розміщення її після гороху за безполицевого мілкого обробітку ґрунту на 12-14 см (дискова борона), що у абсолютному значенні на 0,7 т/га вище відносно контрольного варіанту з проведенням оранки на 20-22 см. За безполицевого поверхневого на 6-8 см обробітку ґрунту, урожайність зросла порівняно до оранки (контроль) на 6,9 %, а за безполицевого (чизель-глибокорозпушувач на 20-22 см) обробітку ґрунту на 9,4 %. Ріпак озимий, як попередник, максимальну урожайність пшениці озимої (6,10 т/га) формував за безполицевого (чизель-глибокорозпушувач на 20-22 см) обробітку. За застосування безполицевого мілкого (12-14 см) і поверхневого (6-8 см) урожайність пшениці озимої становила 5,84 і 5,55 т/га відповідно.

Використання сої у якості попередника пшениці озимої забезпечило її урожайність, залежно від обробітку ґрунту, у межах 5,37-5,73 т/га. За найвищого значення у варіанті мілкого на 12-14 безполицевого обробітку ґрунту – 5,73 т/га. Найнижчу урожайність пшениці озимої забезпечив варіант з проведенням полицевого (оранка на 20-22 см) обробітку ґрунту – 5,37 т/га. За розміщення пшениці після соняшнику урожайність культури залежно від обробітку ґрунту варіювала від 5,20 до 5,94 т/га з перевагою у варіантах безполицевого обробітку ґрунту.

Найнижчу урожайність пшениці озимої отримано у варіанті з використанням в якості її попередника кукурудзи на силос. За проведення оранки урожайність пшениці озимої становила 5,01 т/га, що на 11,9 % було нижче, порівняно з її розміщенням після гороху (контроль). Аналіз впливу інших обробітків ґрунту на урожайність пшениці озимої, яку вирощували після кукурудзи на силос, констатував її зниження порівняно з контрольним варіантом на 7,1-11,8 %.

Висновки. У Правобережному Лісостепу України на чорноземах типових найвищу урожайність 6,39 т/га пшениця озима формувала після гороху за безполицевого обробітку ґрунту на 12-14 см. Ріпак озимий як попередник забезпечував кращі умови росту і розвитку культури за безполицевого обробітку чизель-глибокорозпушувачем на глибину 20-22 см – 6,10 т/га. Використання сої у якості попередника пшениці озимої формувало найвищу урожайність 5,73 т/га за проведення безполицевого обробітку ґрунту на 12-14 см. Соняшник як попередник, за достатнього запасу доступної вологи в метровому шарі ґрунту на період сівби забезпечує максимальну урожайність 5,94 т/га за безполицевого обробітку ґрунту чизель-глибокорозпушувачем на глибину 20-22 см.